

Аналіз терористичних загроз в Україні з використанням методів загальної теорії ризиків

ВИКОНАЛА:

МУМРЕНКО МАРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Д.Т.Н. ПРОФ. ЗАЙЧЕНКО ОЛЕНА ЮРІЇВНА

Актуальність

На даний момент світова спільнота все більше потерпає від такого жахливого соціального явища, як тероризм. Держави виділяють мільйони на дослідження цього явища, оцінки ризику та розробку стратегій боротьби з ним. Для розробки стратегій оцінка ризику є життєво важливим для визначення контрмір. І хоча процес визначення ризику терористичної атаки дуже важкий у реалізації і сильно варіюється в залежності від конкретної цілі, терориста чи терористичної групи, адже найбільшу роль у терористичному акті грає людський фактор, який важко прорахувати та проаналізувати. Дана проблема потребує розв'язання. На даний момент в Україні у зв'язку з ситуацією сильно виріс рівень небезпеки внутрішнього тероризму, тому проведення аналізу та визначення ризику проведення терористичних актів на території України є актуальним як ніколи.

Мета, об'єкт та предмет роботи

Мета роботи – проаналізувати процеси пов'язані з тероризмом на території України та визначити ризик проведення терористичного акту, з'ясувавши основні залежності.

Предмет дослідження – аналіз та оцінка загроз проведення терористичного акту на території України.

Об'єкт дослідження – терористичні акції на території України.

Задачі

Для досягнення мети були поставлені такі задачі:

1. Проаналізувати статистичні дані по терористичним актам в Україні та обрати підходящий метод для оцінки рівня загрози;
2. Визначити критерії вибору цілі нападу терористом;
3. Обрати категорії об'єктів, відносно яких розраховується ймовірність терористичної загрози;
4. Створити математичну модель та розрахувати відповідно до критеріїв ймовірність терористичної загрози для категорій;
5. Створити програмний продукт для розрахунку рівня загрози.

Обрані категорії

Через розшарованість серед розвитку населених пунктів(далі насел.п.) України було обрано такі категорії:

Обласний центр	Область				
Воєнний об'єкт	Насел.п. з насел.<10К				
Установа державної влади	Насел.п. з насел. >10К та <50К				
Бізнес-центр/Банк	Насел.п. з насел. >50К та <100К				
Приватна власність/місця загального користування	Насел.п. з насел. >100К та <250К				
	Насел.п. з насел. >250К та <500К				
	Насел.п. з насел. >500К та <1 млн.				
Транспорт	Воєн.об.	Устан.держ. влади	Бізнес/Банк	Приват.власн.	Трансп.

Обрані критерії

---

1. Щільність населення (criteria1);
2. Привабливість для терориста (criteria2), яка визначається за допомогою підкритеріїв:
  - 2.1 Кількість підприємств;
  - 2.2 Кількість ПНО (тільки для області);
  - 2.3 Кількість банків (тільки для міст);
  - 2.4 Кількість установ державної влади;
3. Статистична звітність (criteria3).

Математична модель

Розглянемо дану задачу як задачу нечіткого математичного програмування.

Так є нечітка множина альтернатив X (об'єктів атаки) з функцією приналежності $\mu_C(x)$, з-поміж якої терорист обирає наступну ціль. Функція приналежності визначається терористом відповідно до його ресурсів, місця розташування і т.д.

Критерії, за якими терорист визначає наступну ціль:

$criteria_1 \rightarrow \max, criteria_2 \rightarrow \max, criteria_3 \rightarrow \max \Rightarrow$

Математична модель

Степінь виконання критеріїв $\mu_{G_i}(X) = \frac{criteria_i}{\max(criteria_i)}$, $i = \overline{1,3}$, g_i – ваги, $\sum_{i=1}^3 g_i = 1$. Для кожної з альтернатив значення ймовірності буде визначатися за об'єднанням у сильному сенсі:

$$P = \sum_{i=1}^3 g_i \mu_{G_i}.$$

Для визначення оптимальних стратегій системи безпеки для декількох можливих цілей застосуємо підхід для вирішення антагоністичної гри двох учасників. Платіжна матриця буде складатися з очікуваного ризику:

$$Risk = P(\text{загроза}) * P(\text{вразливість}) * E(\text{втрати}).$$

Математична модель

Функція терориста, який обирає i -ту чисту стратегію:

$$\max_x \min_y x^T E R y$$

Функція захисників об'єкта, які обирають j -ту чисту стратегію :

$$\min_y \max_x x^T E R y$$

$$ER = \begin{pmatrix} ER_{obj1Def1} & \cdots & ER_{objNDefN} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ ER_{objNDef1} & \cdots & ER_{obj1DefN} \end{pmatrix}, \text{ де } ER_{objNDefN} - \text{ очікуваний ризик для}$$

об'єкта N при системі захисту (витрати на захист) N для даного об'єкта.

Результати роботи програми

При заданні основних показників отримуємо результат рівня загрози для об'єкта. Наприклад, для міста з кількістю населення від 50 000 до 100 000 жителів Дніпропетровської області терористичний акт на певний ресторан буде $8,6 \cdot 10^{-5}$.

Категорія для розгляду

- Область
- Міська територія

Область/місто: Дніпропетровська

Вид населеного пункту: 50К-100К жителів

Визначте ваги критеріїв

0,3   0,4   0,3

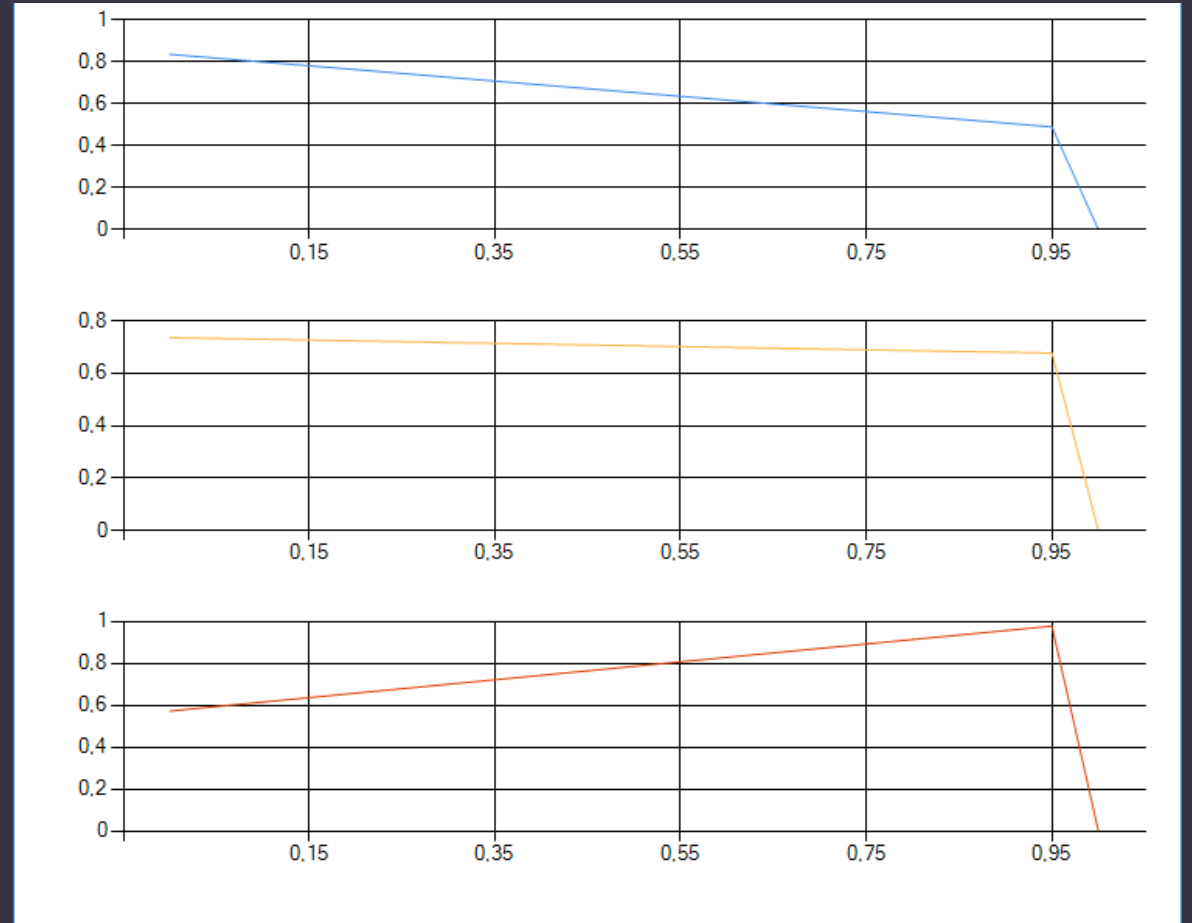
Тип будівлі: Приватна власність

Підтвердити

8,62978944203688E-05

Результати роботи програми

При ранжування вагів критеріїв для певного міста отримуємо залежність рівня загрози від певного критерія. Наприклад, для Києва отримуємо таку залежність рівня загрози.

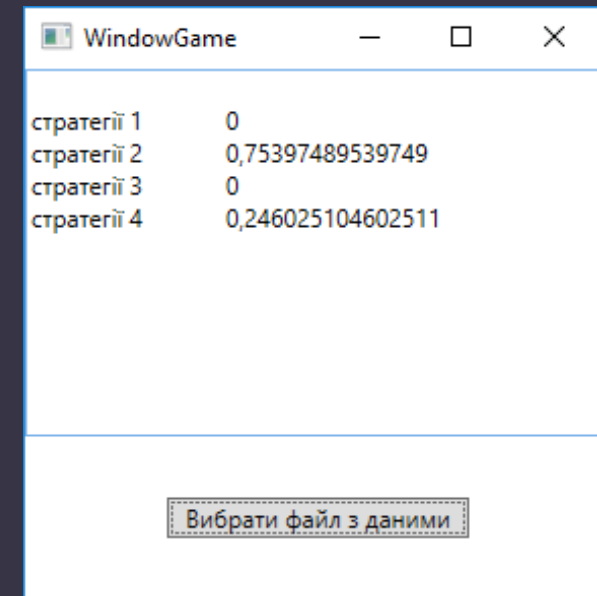

Результати роботи програми

Якщо відомо про можливі цілі терактів, то через текстовий файл завантажуються дані та отримуємо результат у вигляді. Наприклад, для данного типу даних отримуємо такі показники загрози.

Отже найкращими варіантами розподілу сил безпеки є стратегія 1 та 3. З яких очевидно варто обрати першу, бо вона несе менше витрат.

```
2001 3005 3406 2345
5674 8796 5968 6768
5670 5758 5858 5845
6785 5485 5884 5840
```


стратегія	показник загрози
стратегія 1	0
стратегія 2	0,75397489539749
стратегія 3	0
стратегія 4	0,246025104602511

Вибрати файл з даними

Наукова новизна

Обрана математична модель була вперше запропонована для оцінки ймовірності загрози терористичного акту на території України.

Розроблено підхід для визначення оптимальних стратегій захисту об'єктів на території України.

Висновки

Під час виконання роботи було виконано усі поставлені задачі:

1. Було проаналізовано статистичні дані по терористичним актам в Україні та обрано експертні методи, а саме нечіткого математичного програмування для оцінки рівня загрози;
2. Визначено критерії вибору цілі нападу терористом;
3. Обрано необхідні категорії об'єктів, відносно яких розраховується ймовірність терористичної загрози;
4. Створено математичну модель та розраховано відповідно до критеріїв ймовірність терористичної загрози для обраних категорій;
5. Створено програмний продукт для розрахунку рівня загрози.

Подальші дослідження

У подальшому дану модель можна покращити за допомогою більшої конкретизації об'єктів, збільшення кількості критеріїв, дослідження зовнішнього тероризму, провести аналіз для специфічних випадків, наприклад, з використанням СВРН-зброї. Окрім цього можна поєднати програму визначення загрози з іншими складовими оцінки ризику та, використовуючи методи теорії ігор та моделювання різних сценаріїв, скласти найкращі стратегії боротьби з тероризмом.

Дякую за увагу!

